

УХВАЛА КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Кодексу адміністративного судочинства України, законів України «Про Вищу раду юстиції», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо недопущення зловживань правом на оскарження»

м. Київ
12 жовтня 2010 року
№ 64-у/2010

Справа № 2-59/2010

Конституційний Суд України у складі суддів:

Головіна Анатолія Сергійовича — головуючого,
Бауліна Юрія Васильовича,
Бринцева Василя Дмитровича,
Вдовіченка Сергія Леонідовича,
Винокурова Сергія Маркіяновича — доповідача,
Гультая Михайла Мирославовича,
Запорожця Михайла Петровича,
Кампа Володимира Михайловича,
Колоса Михайла Івановича,
Лилака Дмитра Дмитровича,
Маркуш Марії Андріївни,
Овчаренка В'ячеслава Андрійовича,
Сергейчука Олега Анатолійовича,
Стецюка Петра Богдановича,
Стрижача Андрія Андрійовича,
Ткачука Павла Миколайовича,
Шишкіна Віктора Івановича,

розглянув на засіданні питання про відкриття конституційного провадження у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Кодексу адміністративного судочинства України зі змінами (далі — Кодекс), законів України «Про Вищу раду юстиції» від 15 січня 1998 року № 22/98-ВР (Відомості Верховної Ради України, 1998 р., № 25, ст. 146; 2010 р., № 26, ст. 272) (далі — Закон), «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо недопущення зловживань правом на оскарження» від 13 травня 2010 року № 2181-VI (Відомості Верховної Ради України, 2010 р., № 26, ст. 272) (далі — Закон № 2181).

Заслухавши суддю-доповідача Винокурова С. М. та дослідивши матеріали справи, Конституційний Суд України

установив:

1. Суб'єкт права на конституційне подання — Верховний Суд України — звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням визнати такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними), такі положення:

— частини четвертої статті 18 Кодексу у частині визначення підсудності Вищому адміністративному суду України як суду першої інстанції справ щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради юстиції;

— частини другої статті 19 Кодексу, що визначають підсудність справ щодо оскарження правових актів індивідуальної дії, а також дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень, які стосуються інтересів конкретної особи, адміністративному суду за місцем проживання (перебування, знаходження) позивача, в частині доповнення словами «крім справ з приводу оскарження актів індивідуальної дії, а також дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради юстиції, які стосуються інтересів конкретної особи»;

— пункту 1 частини п'ятої статті 117 Кодексу, якими передбачено, що не допускається забезпечення позову шляхом зупинення актів Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради юстиції та встановлення для них заборони вчиняти певні дії;

— статті 171¹ Кодексу щодо розгляду Вищим адміністративним судом України як судом першої та останньої інстанції справ стосовно оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради юстиції;

— частини першої статті 24 Закону, відповідно до яких засідання Вищої ради юстиції вважається правомочним, якщо на ньому присутня більшість членів Вищої ради юстиції від її конституційного складу;

— частини третьої статті 25 Закону, згідно з якими Вища рада юстиції наділяється повноваженнями витребувати копії судових справ, розгляд яких не закінчився, для їх перевірки;

— частин другої, третьої статті 32 Закону, у яких дається визначення поняття «порушення присяги судді»;

— частини четвертої статті 32, частини четвертої статті 42, частини шостої статті 46 Закону щодо можливості розгляду Вищою радою юстиції питання про звільнення судді з посади за особливих обставин, а також про дисциплінарну відповідальність судді за його відсутності з поважних причин та без надання ним пояснень;

— підпункту 4 пункту 3 розділу I Закону № 2181 стосовно виключення положення частини другої статті 30 Закону в редакції, що діяла до внесення змін, відповідно до якого член Вищої ради юстиції, порушивши питання перед нею про звільнення з посади судді, не бере участі в голосуванні при прийнятті рішення;

— пункту 3 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 2181, а також цей закон в цілому.

Необхідність звернення до Конституційного Суду України автор клопотання обґрунтовує тим, що вказаними положеннями Кодексу, Закону та Закону № 2181 неправомірно розширено конституційні повноваження Вищої ради юстиції, зокрема їй надано можливість чинити вплив на суддів при здійсненні ними правосуддя, що звужує гарантії самостійності судів та незалежності суддів, а також обмежено конституційне право осіб на судовий захист.

На думку суб'єкта права на конституційне подання, оспорювані положення суперечать статті 1, частині першій статті 6, частинам першій, другій статті 8, частині другій статті 19, частині третій статті 22, частинам першій, другій статті 55, статтям 59, 64, пунктам 14, 22 частини першої статті 92, частинам другій, п'ятій статті 125, частинам першій, другій статті 126, частинам другій, третій статті 131 Конституції України.

Автор клопотання також стверджує про невідповідність в цілому Закону № 2181 положенням частини другої статті 19 Конституції України, оскільки, як вказано у конституційному поданні, було порушено процедуру його розгляду, визначену частиною першою статті 116 Регламенту Верховної Ради України, затвердженого Законом України «Про Регламент Верховної Ради України» від 10 лютого 2010 року № 1861–VI.

2. Друга колегія суддів Конституційного Суду України Ухвалою від 1 жовтня 2010 року на підставі пункту 3 статті 45 Закону України «Про Конституційний Суд України» — непідвідомчість Конституційному Суду України питань, порушених у конституційному поданні, — відмовила у відкритті конституційного провадження у справі в частині щодо відповідності Конституції України (конституційності) таких положень:

— частини четвертої статті 18 (щодо встановлення підсудності справ стосовно оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради юстиції Вищому адміністративному суду України), частини другої статті 19 (щодо встановлення винятку із загального правила стосовно підсудності справ з приводу оскарження актів індивідуальної дії, а також дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради юстиції, які стосуються інтересів конкретної особи), статті 171¹ Кодексу;

— частини четвертої статті 32, частини четвертої статті 42 (стосовно можливості розгляду Вищою радою юстиції питання про звільнення судді з посади за особливих обставин, а також про дисциплінарну відповідальність судді за його відсутності з поважних причин та без надання ним пояснень) Закону;

— пункту 3 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 2181, а також цей закон в цілому.

Друга колегія суддів Конституційного Суду України цією ж Ухвалою відкрила конституційне провадження у справі стосовно перевірки на відповідність Конституції України таких положень:

— пункту 1 частини п'ятої статті 117 Кодексу (щодо недопуску забезпечення позову шляхом зупинення актів Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради юстиції та встановлення для них заборони вчиняти певні дії);

— частини першої статті 24 (відповідно до яких засідання Вищої ради юстиції вважається правомочним, якщо на ньому присутня більшість членів Вищої ради юстиції від її конституційного складу), частини третьої статті 25 (щодо права Вищої ради юстиції для здійснення своїх повноважень витребувати у судів копії судових справ, розгляд яких не закінчено), частин другої, третьої статті 32 (щодо визначення поняття «порушення присяги судді»), частини шостої статті 46 (стосовно можливості розгляду Вищою радою юстиції питання про звільнення судді з посади за особливих обставин, а також про дисциплінарну відповідальність судді за його відсутності з поважних причин та без надання ним пояснень) Закону;

— підпункту 4 пункту 3 розділу I Закону № 2181 (в частині виключення положення частини другої статті 30 Закону в редакції, що діяла до внесення змін, відповідно до якого член Вищої ради юстиції, порушивши перед нею питання про звільнення з посади судді, не бере участі в голосуванні при прийнятті рішення).

3. Вирішуючи питання про відкриття конституційного провадження у справі, Конституційний Суд України виходить з такого.

3.1. У конституційному поданні Верховного Суду України заявлено клопотання визнати таким, що не відповідає Конституції України (є неконституційним), Закон № 2181 в цілому у зв'язку з порушенням процедури його розгляду, визначеної частиною першою статті 116 Регламенту Верховної Ради України.

Суб'єкт права на конституційне подання не навів правової аргументації невідповідності Закону № 2181 безпосередньо нормам Конституції України, що є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі в цій частині на підставі пункту 2 статті 45 Закону України «Про Конституційний Суд України».

3.2. Верховний Суд України звернувся з клопотанням визнати такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними), також положення:

- частини четвертої статті 18, частини другої статті 19, статті 171¹ Кодексу;
- частини четвертої статті 32, частини четвертої статті 42 Закону;
- пункту 3 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 2181.

На момент розгляду Конституційним Судом України питань, порушених у конституційному поданні, діє нова редакція вказаних положень Кодексу, Закону та Закону № 2181 зі змінами, внесеними Законом України «Про судоустрій і статус суддів» від 7 липня 2010 року № 2453-VI (Офіційний вісник України, 2010 р., № 55/1, ст. 1900).

Юрисдикція Конституційного Суду України поширюється тільки на чинні нормативно-правові акти, тож питання щодо відповідності Конституції України (конституційності) вказаних положень Кодексу, Закону та Закону № 2181 йому не підвідомче, а тому є підстави для відмови у відкритті конституційного провадження у справі в цій частині відповідно до пункту 3 статті 45 Закону України «Про Конституційний Суд України».

Враховуючи викладене та керуючись статтями 147, 150, 153 Конституції України, статтями 39, 45, 50, 71 Закону України «Про Конституційний Суд України», Конституційний Суд України

ухвалив:

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо недопущення зловживань правом на оскарження» від 13 травня 2010 року № 2181-VI в цілому на підставі пункту 2 статті 45 Закону України «Про Конституційний Суд України» — невідповідність конституційного подання вимогам, передбаченим Конституцією України, Законом України «Про Конституційний Суд України».

2. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційним поданням Верховного Суду України на підставі пункту 3 статті 45 Закону України «Про Конституційний Суд України» — невідомість Конституційному Суду України питань, порушених у конституційному поданні, — в частині відповідності Конституції України (конституційності) таких положень:

— частини четвертої статті 18 (щодо встановлення підсудності справ стосовно оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради юстиції Вищому адміністративному суду України), частини другої статті 19 (щодо встановлення винятку із загального правила стосовно підсудності справ з приводу оскарження актів індивідуальної дії, а також дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради юстиції, які стосуються інтересів конкретної особи), статті 171¹ Кодексу адміністративного судочинства України зі змінами, внесеними Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо недопущення зловживань правом на оскарження» від 13 травня 2010 року № 2181-VI;

— частини четвертої статті 32, частини четвертої статті 42 (стосовно можливості розгляду Вищою радою юстиції питання про звільнення судді з посади за особливих обставин, а також про дисциплінарну відповідальність судді за його відсутності з поважних причин та без надання ним пояснень) Закону України «Про Вищу раду юстиції» від 15 січня 1998 року № 22/98-ВР зі змінами, внесеними Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо недопущення зловживань правом на оскарження» від 13 травня 2010 року № 2181-VI;

— пункту 3 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо недопущення зловживань правом на оскарження» від 13 травня 2010 року № 2181-VI.

3. Ухвала Конституційного Суду України є остаточною.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ